

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ

Srednjoročni pregled projekata “Podrška, zaštita i promovisanje prava i interesa žena i devojaka”

**Sproveden od strane
MREŽA ŽENA KOSOVA**

8. avgust, 2014

Pripremila:

Metaj Elida, MA

Napomena: Srednjoročni pregled je finansiran od strane ADA. Stavovi i mišljenja izraženi u ovom dokumentu su isključivo odgovornost autora i ne predstavljaju stavove ADA ili bilo koje druge agencije

Izvršni rezime

Osnovne informacije

Mreža Žena Kosova- MŽK (*Kosovo Women's Network - KWN*), mreža ženskih organizacija civilnog društva na Kosovu od 2000. godine, radi uz podršku Austrijske agencije za razvoj (ADA), a zajednički je finansira i *Kvinna till Kvinna* (KtK) tokom dvogodišnjeg projekta nazvanog „Podrška, zaštita i promovisanje prava i interesa žena i devojaka“ (“*Supporting, protecting and promoting the rights and interests of women and girls*”). Period implementacije projekta je od decembra 2012. do decembra 2014. godine, a njegov sveukupni **cilj** jeste da „prava i interesi žena i devojaka budu podržani, zaštićeni i promovisani širom Kosova“. **Svrha** projekta je da se poboljša i poveća nivo učestvovanja žena u procesima odlučivanja u opštinama, i to putem sledećeg: (i) razvoj kapaciteta članica MŽM preko Kosovskog ženskog fonda - KŽF (*KWF*) i (ii) Grupe za zalaganje za rodnu ravnopravnost - GZRR (*GEAG*).

Mada je projekat već ušao u svoju drugu polovinu, pre nego što dođe do planiranog zaključenja njegovih aktivnosti u decembru 2014. godine, MŽK je tražila nezavisnu srednjoročnu reviziju od 26. maja do 5. juna 2014, kako bi se ocenili relevantnost projekta, njegova efikasnost, delotvornost, uticaj i održivost, naučene pouke, faktori uspeha, izazovi, a i da bi se dale preporuke u cilju planiranja zasnovanog na dobrim informacijama, a sve ovo zarad potencijalnog nastavljanja ovog projekta (MŽK i GZRR) u 2015. i dalje.

Glavni nalazi

Relevantnost

Projekat se ocenjuje kao veoma relevantna intervencija u kontekstu razvoja Kosova. Njegov dizajn i sprovođenje prikladno odgovaraju dobro istraženim i ispitanim potrebama, što je bazirano na raspoloživim dokazima i informacijama, kao i ograničenjima i prioritetima za aktere i partnere, a to su uglavnom: (i) ograničena je raspoloživost fondova i sredstava za osnovne ženske organizacije civilnog društva (OCD) na Kosovu, (ii) ozbiljne i neposredne potrebe žena koje su marginalizovane zbog svoje etničke pripadnosti, invaliditeta, a naročito one koje žive u ruralnim sredinama, (iii) nedostaci u institucionalnim kapacitetima i na centralnom i na lokalnom nivou, kao i finansijska ograničenost za sprovođenje Zakona o ravnopravnosti polova i za proces decentralizacije lokalnih samouprava.

Projekat je u potpunosti u skladu sa Strateškim planom MŽK 2011-2014. i Državnom strategijom ADA za Kosovo 2013-2020. radi *smanjenja nivoa siromaštva putem održivog ekonomskog i društvenog razvoja u ruralnim sredinama, dobrog upravljanja, ravnopravnosti polova i zaštite životne sredine.*

Delotvornost

Ocenjeno je da je projekat ostvario dobar napredak ka ostvarenju svojih očekivanih rezultata, kao i da je na dobrom putu da ovim ostvarenjem ciljeva pruži svoj doprinos realizaciji sveukupnog cilja i svrhe ovog projekta. Postoje dokazi za sledeće stavke: (i) ojačani kapaciteti OCD, naročito u upravljanju i vođenju projektnog ciklusa, inicijativama zalaganja, prikupljanju fondova i sredstava (136 predloga projekata je dostavljeno u MŽK i 42 su finansirana, a podnošeni su i drugi predlozi projekata koje su finansirali drugi donatori), (ii) poboljšan nivo kvaliteta predloga projekata u svakom novom ciklusu, (iii) učestvovanje marginalizovanih žena u procesima odlučivanja preko korišćenja grantova, i (iv) grupe za rodnu ravnopravnost (GZRR) su operativne u 10 opština, sa različitim nivoima interne organizovanosti. Projekat je pružio jedinstvene prilike i mogućnosti da se marginalizovane žene okupe na jednom mestu, da budu informisane o svojim pravima, da im se pomogne pri ocenjivanju njihovih prava, kao i da se omogući da se jače čuje njihov glas kada zahtevaju svoja prava i svoj uticaj na procese odlučivanja.

Efikasnost

Upravljanje fondovima i sredstvima projekta ocenjeno je kao efikasno u pogledu finansijskog menadžmenta (upotreba fondova u odnosu na planirane aktivnosti i očekivane rezultate), interne efikasnosti upravljanja projektom, kao i ostvarenja plana rada. Raspodela sredstava projekta iz ADA fondova na kraju meseca maja 2014. je na nivou od 41% i njihov stepen opredeljenosti je 33%, što ukazuje da je projekat na dobrom putu da bude prikladno ostvaren, i u svetlu aktivnosti i u pogledu finansijskih resursa, kako je i naznačeno u projektnoj dokumentaciji. Uspostavljeni su mehanizmi kontrole kvaliteta, kako bi obezbedili delotvornu, efikasnu i ispravnu upotrebu grantova, a u ove mehanizme spadaju GRC (kontrola kvaliteta predloga projekata), procena nivoa rizika u odnosu na korisnike grantova, i to pre nego što dođe do dodele grantova, kao i angažovanje projektnog tima na pažljivom praćenju finansijskog ponašanja korisnika grantova.

Uticaj

Projekat je doneo prilično opipljive i vidljive pozitivne promene u sledećem: (i) *individualni nivo* (snaženje žena kroz njihove veštine, znanja i informisanost o ravnopravnosti polova i pravima žena, a tu je uvećano samopouzdanje, samopoštovanje i proaktivan stav), (ii) *organizacioni nivo* (OCD imaju ojačane organizacione kapacitete za upravljanje projektnim ciklusom, sprovođenje projekta, podnošenje narativnih i finansijskih izveštaja, prikupljanje sredstava i fondova, zalaganje, javno istupanje i veštine iz oblasti odnosa sa javnošću, a imaju i poboljšane interne procese i procedure putem nadgledanja i ocenjivanja (*Monitoring i Evaluacija - M&E*) uspostavljanja finansijskog sistema, bolje komunikacije sa njihovim korisnicima i sa javnošću).

Održivost

Ocena je da će ostvareni rezultati projekta vrlo verovatno biti samoodrživi i nakon okončanja projekta. Postoje dobri dokazi organizacione održivosti u okviru MŽK, njenih članova, osnaženja korisnika, kao i izgradnje partnerstava sa lokalnim akterima u cilju daljeg unapređenja prava žena.

Zaključci i preporuke

MŽK, kao organizacija, profesionalno je dobro uspostavljena, dobro je umrežena i na centralnom i na lokalnom nivou, sa visokim standardima transparentnosti i odgovornosti, uz javno priznatu posvećenost pitanjima ravnopravnosti polova na Kosovu i uz jak kapacitet za upravljanje, što ih čini sposobnim da nastave i dalje pojačaju KŽF.

Snžno se preporučuje da MŽK dopre do donatora koji su aktivni na Kosovu, kako bi se pridružili finansiranju KŽF-a za još najmanje dve godine: (i) radi podrške i održivosti početnih rezultata i uspeha MŽK na lokalnom nivou, kako bi se ovo podiglo i na nacionalni nivo, (ii) radi pružanja podrške članicama MŽK kako bi služile svojim zajednicama, baveći se najvažnijim postojećim problemima i potrebama žena i na lokalnom i na nacionalnom nivou, kao i radi unapređenja ravnopravnosti polova na Kosovu, (iii) radi pružanja prilike da MŽK pojača KŽF kao strukturu i službu za svoje članice i da sprovodi svoju Strategiju za prikupljanje sredstava i fondova, i da obezbedi što raznovrsniju strukturu izvora za sredstva za finansiranje KŽF-a, (iv) radi pružanja podrške članicama MŽK-a i GZRR-a da mogu da rešavaju identifikovane propuste u vezi sa veštinama zalaganja i javnog nastupanja, dizajniranjem strategija za zalaganje, nadgledanje i ocenjivanjem kvaliteta veština potrebnih za opštinske službe, a u svetlu pitanja rodne ravnopravnosti, analize lokalnih budžeta kroz prizmu ravnopravnosti polova, kao i izrade budžeta na način gde se vodi računa o pitanjima rodne ravnopravnosti.